די שווארצע בענדער

תורת יואל

גליון מס' 50

אידיש

מיוחד פאר פרחי התלמידים זיך צו באקענען מיטן רבי'נס הייליגע דיבורים

י.ז. הכהן: עורך

פרשת כי תצא תשפ"ה

כי תצא למלחמה על אויביך, ונתנו ד' אלקיך בידך (כא, פסוק י')

איתא בספרי (תצא, פיסקא קנ"ו) שטייט אין ספרי: **אם עשית כל האמור בענין, סוף ונתנו ד' אלוקך בידך.** אויב די וועסט אלעס טוהן וואס שטייט אין די פרשה, סוף וועט דער אייבירשטער געבן דעם שונא אין דיינע הענד.

וצריך ביאור דארף מען פארשטיין - פרעגט דער רבי - די וואכעדיגע פרשה שמועסט אויס ענינים וואס זענען נוגע נאכן ענדיגען די מלחמה, אם כן, וואס מיינט דער ספרי מיט זיין פשט אין דעם פסוק **אם עשית:** מ'האלט דאך שוין יעצט נאכן געווינען די מלחמה, וואס קאן מען נאך איצט טוהן?

ונראה לבאר, מיט א הקדמה פון הייליגען זיידן דער **יטב לב**, דער יטב לב פרעגט א קשיא, לכאורה איז מער פאסיג דער לשון, **וימסרנו ד'...בידך**, און די וועסט איבערגעבן דעם שונא אין אונזערע הענד, **ונתנו** איז א לשון פון מתנה.

ענטפערט דער יטב לב, מיט א פשט פון זיידן דער הייליגער **ישמח משה**, וואס איז מפרש דעם מאמר חז"ל: **יגעתי ומצאתי תאמין**, וואס קוקט אויס ווי א שטיקל סתירה, **יגעתי** איז טייטש זיך פלאגן צו ערייכען דעם ציהל, **מצאתי** איז טייטש טרעפן א מציאה אן זוכן און פלאגן, איז מסביר דער ישמח משה, א מענטש וואס לערנט תורה און פלאגט זיך באמת צו פארשטיין די הייליגע תורה, און נישט אלעמאל געלונגט עם אנצוקומען צום ריכטיגען פשט, זאלסטו נישט מיינען אז די פלאג איז געגאנגען לריק, זיך אומזיסט געפלאגט, **ניין!** ווייל די האסט זיך געפלאגט אויף די תורה וועט דער באשעפער דיר מזמין זיין דעם ריכטיגען פשט בדרך מציאה אזוי ווי א אומערווארטע מתנה, דאס איז דער פשט **יגעת** האסט דיך געפלאגט!!! **ומצאת** וועסטו טרעפן דעם ריכטיגן פשט בדרך **מציאה ומתנה.**

מיט די בחינה טייטש אויס דער יטב לב דעם פסוק, **כי תצא למלחמה על אויבך**, ווען א יוד איז עוסק במלחמת היצר, אפי' ער פיהלט נישט אז ער געווינט דעם יצר הרע, גיט די תורה א הבטחה, **ונתנו ד' אלוקך בידך**, דער אייבירשטער וועט דיר העלפן בייקומען דעם יצר הרע בדרך מתנה, בסייעתא דשמיא. (אגב, די בחינה פון ישמח משה, איז וויכטיג זיך איינצוחזר'ן ווייל דער רבי נוצט די בחינה אין זייער אסאך תורות).

והנה, ברענגט דער רבי ארויס א נקודה למחשבה, שוין דורך אזויפיל יאר, און אלע צדיקים פון די פריעדיגע דורות האבן מתפלל געווען פאר ביאת המשיח, און ליידער לא עלתה בידם, עס איז נאכנישט אנגעקומען די גאולה, אויב אזוי ווי איז מעגליך אז און אונזער דור השפל זאל קומען משיח? עפעס וואס פריעדיגע דורות האבן נישט זוכה געווען, פיהרט אויס דער רבי, אז א דאנק די תפילות פון צדיקים הקודמים, די מסירות נפש פון די צדיקים פון אלע דורות ביז היינט, מיט דעם כח וועלן מיר זוכה זיין צו די גאולה שלימה.

מיט די הקדמה פארענטפערט דער רבי די קשיות, דער פסוק **כי תצא למלחמה על אויביך** "ונתנו" גייט ארויף אויף מלחמת היצר, אפי' די ביסט לוחם יעצט און די זעסט נישט קיין הצלחה, וועט השי"ת באצאלן שכר שפעטער בדרך מתנה, אויף דעם לייגט צו דער ספרי, **אם עשית כל האמור בענין**, אז די וועסט מלחמה האלטן מיטן יצר הרע, **סוף ונתנו ד' אלוקך בידך**, סוף מיינט בעיקבתא דמשיחא וואס ווערט אונגערופן **סוף וקץ**, דעמאלס וועסטו באקומען דיין שכר פאר דיין יעצטיגע מלחמה, והבן.

צום סיום האט דער רבי דערמאנט דעם זיידן דעם **יטב לב זי"ע**, וואס היינט איז זיין יארצייט, זיין עבודה פאר די גאולה איז געווען זייער גרויס, אן אפשפיגלונג פון זיידן דער הייליגער ישמח משה, און דער רבי האט פארענדיגט, ונזכה עס זאל שוין מקיום ווערן **ונתנו ד' אלקיך בידך בהתגלות כבוד שמים בב"א.**

(ו' אלול תשכ"ז)

א בינטעל זכרונות

הרה"ח חיים צבי גאלד הי"ו (המשך)

ראש השנה פלעגט זיין דער טיש אין פאליש, ווייל אין היכל הביהמ"ד איז געווען אויסגעלייגט בענק פארן ציבור פאר די תפילות, אזוי ווי ס'איז געווען א קלענערער טיש האט מען אריינגעברענגט א קלענערע טאץ פירות ווי געווענליך, אן עולם איז יא געווען א גרעסערע, אבער דאס פלאץ איז געווען פיהל קלענער, דער רבי פלעגט געווענליך טיילן גאנצע פירות, און איך זעה ווי דער רבי נעמט א מעסער און הייבט אן שניידן רעפטלעך פון די עפל, און טיילט אזוי שריים, כדי ער זאל קענען טיילן פארן גאנצען עולם.

איך האב געהאט זייער א גוט פלאץ ממש קעגן איבער דער רבי'ן, אזוי ווי איך בין געווען גאנץ פארנט, האט זיך דער עולם אזוי ארויפגעשטופט אויף מיר, אז איך בין געווארן אראפגעדרוקט ביז כמעט אונטערן טיש, אז נאר די האנט האט זיך ארויסגעשטעקט, דער רבי האט דאס באמערקט, דער רבי, במקום גדולתו ורחמנותו, מיט זיין גוט הארץ, האט זיך אויפגעהויבן אין מיר געגעבן שריים גלייך אין די האנד.

א מעשה געהערט פון ר' מענדל גרינבערג הי"ו, ער איז מיטגעפארן מיט רביה"ק קיין קליוולאנד, און דער רבי איז מכובד געווארן מיט א שיעור אין די טעלזע ישיבה, דעם רבין'ס גבאי ר' יוסף אשכנזי ז"ל, האט פרובירט צו שטערן ווייל ער האט מורא געהאט אז דער רבי איז נישט צוגעגרייט צו זאגן א לומדישע שיעור, ווי עס פאסט פאר אזוינע בני תורה, דער רבי האט עס יא אנגענומען און געזאגט א שיעור פון קרוב צו צוויי שעה, וואס האט באצויבערט די צוהערער.

נאכן שיעור האט דער טעלזער ראש ישיבה פארגעשטעלט א בחור, וואס האט געהייסן דער עילוי פון די ישיבה, און ער בעט, דער רבי זאל אים פארהערן, דער רבי האט אים פארהערט, און דער רבי זאגט: **ער קען פיין**, דער בחור פרעגט רשות צו פרעגן א שאלה, ענטפערט דער רבי במידותיו הטהורות, "ניין, שאלות פרעג דעם רב, ווי עס איז דא א מרא דאתרא, א רב, ענטפער איך נישט."

הערת הקוראים

מיטוואך פרשת ראה תשל"ט, האט דער רבי גזעגענט (דאס לעצטע מאל) אפיציעל, דאס הייסט פארןברייטן ציבור, געוויסע יחידים האבן נאך אריינגעכאפט דאנערשטיג און פרייטיג, איך בין געקומען פון קעמפ מיט א קאר אינאיינעם מיט ר' יצחק (איטשע) גוטמאן ז"ל, ס'איז געווען א לאנגע שורה, איך בין געווען כמעטביים סוף שורה, ר' יצחק האט מען אריינגעלאזט אנהייב, אלס אן עלטערער ת"ח, איך האב געבעטן, אז מ'זאל מיך אויך לאזן אריין פריער, ווייל איך מוז אהיימפארן מיט די זעלבע קאר, וכך הוה.

איך האב געהאט מיט מיר א חאלאקע אינגעלע, ווען דער רבי האט געבענטשט ארויפלייגענדיג זיין הייליג האנד, כ'האב גענומען די מוט אין געבעטן דער רבי'ן ער זאל אויך בענטשן מיין גרעסער אינגל, (געווענליך האט דער רבי נישט געבענטשט, ווען ס'האט געווארט א ציבור) און דער רבי האט באוויליגט, אזוי האבן נאך מיינע קינדער אריינגעכאפט ברכת צדיק, עטליכע טעג פאר די פטירה לחיי העולם הבא.

שפעטער האב איך געהערט אז דער רבי איז שוואך געווארן, און מ'האט אפגעשטעלט דאס גזעגענען.

הרה"ח ר' ברוך מרדכי ליכטענשטיין שליט"א

בנוגע די מעשה וואס איז געשטאנען פאריגע וואך, אז דער רבי האט נישט געוואלט געבן א עלי' פאר איינעם וואס איז נישט קיין שומר שבת, געדענק איך א מעשה, פון די בראשית יארן, ווען ר' ליפא פריעדמאן ז"ל האט געברענגט צום רבי'ן צוויי עשירים פון די פרעמד, זייער שמירת שבת איז געווען שוואך, אבער האבן צוגעזאגט א גרויסן סכום פאר די מוסדות.

ווען זיי זענען אריין צום רבי'ן, דער רבי גיט א קוק, און דרימלט גלייך איין, נאך א 15-10 מינוט דער רבי הייבט אויף דעם קאפ, גיט א בליק אויף זיי, און דער רבי בייגט אראפ דעם קאפ און דרימלט, אזוי עטליכע מאל פאר כמעט א דרייפערטל שעה, פארשטייט זיך אז פון די נדבה איז גארנישט געווארן.

ר' ליפא האט שפעטער געפרעגט דעם רבי'ן, פארוואס דער רבי האט זיי נישט געגעבן א ברכה, האט דער רבי געענטפערט, וואס זאל איך טוהן, איך האב זיי נישט געקענט קוקן אין פנים.

הרה"ח ר' מרדכי לייב גליק הי"ו

מנהגים: מ'שיעורי הרה"ג ר' שלמה יואל מאשקאוויטש שליט"א - בעמח"ס הלכה ומנהג

ידיעות קאלום

מנהג | טעמו | ומקורו

לבישת טלית בליל שבת - אנטוהן א טלית גדול פרייטיג צונאכטס (ג)

אין סיפורי **עובדא דשמואל** פון דעם נאנאשער רב זצ"ל, (וואס איז געווען א משב"ק בבית רביה"ק שטייט די מעשה אביסל אויף א אנדערע אופן,

נאך די פטירה פון דעם קדושת יו"ט זצ"ל, האט רביה"ק נישט געוואלט אנטוהן א טלית פרייטיג צונאכטס, נאר געדאווענט מיט די רעזשוואלקע, אפי' ער האט שוין געפיהרט רבי'סטיווע, אבער א טלית האט ער בשום אופן נישט געוואלט אנטוהן, וטעמו, וויבאלד דער טאטע האט נישט געהייסן, וויל ער נישט אליינס אנטוהן א טלית ליל שבת.

דער נאסויד'ער רב זצ"ל האט מפציר געווען רביה"ק, און רבינו פלעגט אלץ ענטפערן מיט א דגל מחנה אפרים, וואס שטייט אז לעתיד לבוא וועט השי"ת ארויסציעהן פון צווישן אלע צדיקים, די וואס זענען נישט באמת ראוי געווען צו גיין מיט א טלית ליל שבת, און ער פלעגט צוענדיגן ברוב ענותנותו: נאסויד'ער רב פארוואס זאל איך אנטוהן אז מ'וועט במילא מוזן אויסטוהן, אזוי איז אדורך אסאך יארן וואס רביה"ק האט אנגעטוהן א טלית נאר צו מנחה.

ביי די נסיעה קיין ארץ ישראל תרצ"ב, האט דער רבי געדאווענט א שבת אין צפת, ווי זיין זיידע דער טאלטשעווער רב זצ"ל האט געוואוינט, און דער רבי האט געזעהן ווי אלע קארלינע חסידים זענען זיך מתעטף בטלית צו מנחה וקבלת שבת, האט זיך די רבי אנגערופן, איך בין דאך א צפת'ער איניקל, און אויך אנגעטוהן א טלית, און זינט דאן אנגעהאלטן דעם מנהג אויך אינדעהיים אין אייראפע.

דער מנהג ביי רביה"ק איז געווען, צו בלייבן מיטן טלית ביז נאך קידוש, אבער ביי קידוש האט ער יא אנגעהאט דעם שטריימל, און דער טלית אויף די פלייצע.